

ПІВДЕННО- УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ПРОГРАМА ТА МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

4-5 грудня, 2023 р.

м. Одеса

*VI Всеукраїнська науково-практична
конференція
студентів та молодих вчених*

Програма та матеріали виступів учасників

*ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ*

Список використаних джерел:

1. Norgaard R. Sustainable development: a revolutionary point of view. *Futures*, V. 20 (6). 1988.
2. [Dane Rudhyar](#). Planetarization of Consciousness. Kindle Edition. 2017.301p.
3. Höfle V. *Morals and Politics*. Trans. Steven Rendall. Notre Dame: Notre Dame University Press, 2004.
4. [John Rawls](#). *A Theory of Justice*. Oxford University Press, 1999. 538p.
5. TIMES OF CRISIS, TIMES OF CHANGE SCIENCE FOR ACCELERATING TRANSFORMATIONS TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT/. GLOBAL SUSTAINABLE DEVELOPMENT REPORT 2023.URL: <https://sdgs.un.org>

Олександр Крохмаль – здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП «Філософія», спеціальність 033 «Філософія»

Науковий керівник: **Олена Лісеєнко** – докторка соціологічних наук, професорка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ФЕНОМЕНУ

Національна ментальність може бути визначена, як соціально-психологічний та духовний стан народу, сукупність установок і рис характеру народу, цінностей, стереотипів і архетипів, який складається в результаті історично тривалого та досить стійкого впливу різних факторів та обставин (природничо-географічних, етнічних, соціально-економічних, релігійних, культурних) [1]. Поняття національної ментальності відображає складний комплекс індивідуальних і колективних уявлень, переконань, та соціокультурних орієнтацій, що визначають спосіб мислення, сприйняття світу і взаємодії з ним.

З поняттям «національної ментальності» тісно пов'язане поняття «світогляд», але ці поняття не тотожні. Разом з тим аналіз поняття «світогляд» сприяє більш точному з'ясуванню взаємодії з поняттям «ментальність». Поняття «світогляд» може бути визначено, як сукупність уявлень про світ, і як певна «картина світу», сформована в результаті освоєння і розвитку індивідуального і суспільного досвіду. Взаємодія між ментальністю та світоглядом полягає у тому, що світогляд може бути впливовим фактором у формуванні ментальності, зміна світогляду може призводити до зміни способу мислення та сприйняття світу, що, в свою чергу, може вплинути на ментальність людини. Навпаки, зміна ментальності може викликати перегляд світогляду.

Зазначимо, що мінливість національної ментальності є невід'ємною частиною соціокультурного розвитку суспільства, її зміни ціннісно-нормативної системи. На наш погляд, можна виділити чотири види ментальних процесів в залежності від їх швидкості: швидкоплинні і поверхневі процеси, які пов'язані зі

зміною ціннісних орієнтацій; повільніші процеси, що призводять, наприклад, до зміни естетичного смаку; довготривалі, коли певні ментальні структури завзято чинять опір суспільним змінам; найбільш глибинний пласт, який може змінюватися лише зі змінами архетипічних компонентів ментальності.

Онтологічна структура феномену національного менталітету як соціокультурного феномену включає багато різних компонентів, але, поряд з такими значущими елементами, як когнітивні, архетипічні, емоційні та інш. особливе місце мають цінності. Аналіз духовних цінностей індивідів, якщо розглядати систему цінностей як універсальну систему пріоритетів, яка визначає бажаний життєвий проект і систему орієнтацій індивіда, дозволяє надати національній ментальності якісну визначеність.

Ціннісні орієнтації, що розглядаються як структурні складові ментальних феноменів, є, як відомо, найважливішим компонентом індивідуальної організації людини, його морально-психологічної та інтелектуальної діяльності. Це той компонент структури особистості, який являє собою певну «вісь» свідомості, навколо якої обертаються помисли і почуття людини і з точки зору якої вирішується багато життєвих питань.

Сукупність ціннісних уявлень, засвоєних і прийнятих особистістю, лежить в основі того, що вона навколо себе і в самій собі вважає себе потрібним, необхідним, того, до чого вона прагне в своїй поведінці. Ієрархічно організовані уявлення про цінності, лежать в основі рішень, прийнятих особистістю в численних ситуаціях соціального вибору, активно беруть участь у формуванні внутрішньої програми її дій, як в повсякденних, так і в критичних ситуаціях життя, "вбудовують" індивіда певним чином в суспільне життя.

Можна зазначити, що якісні особливості національної ментальності залежать від її ціннісного ядра, що включає відповідний набір фундаментальних цінностей (апріорні уявлення про істину; система універсальних модифікацій і втілення свідомості), які пов'язані з нормами, установками, стереотипами.

Список використаних джерел:

1. Лісеєнко О. Аксіологічні засади дослідження національної ментальності // *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. Одеса : Гельветика, 2019. № 4. С. 76-82